EU
Joanna Tikkanen

13.10.2025

Eduskunnan talousvaliokunnan kuuleminen 14.10.2025

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (E 73/2025 vp)

Yleiset huomiot

Komission esitys EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (MFF) vastaa Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) arvion mukaan hyvin Suomen tarpeisiin. Tuleva kehys olisi painopisteiltään strategisempi ja kooltaan suurempi. Vahva panostus kilpailukykyyn sekä turvallisuuteen ja puolustukseen on Suomen kannalta erityisen hyödyllistä. Kilpailukykyrahaston painopisteet ovat keskeisiä Euroopan strategisen kilpailukyvyn ja kasvun kannalta ja alat sellaisia, joissa Suomella on merkittäviä vahvuuksia. Ukrainan tuki jatkuisi vahvana ja Suomen asema itäisenä rajamaana on huomioitu esityksessä. Sotilaallisen liikkuvuuden rahoitus kymmenkertaistuisi ja puolustusteollisuuden rahoitusmahdollisuudet kasvaisivat merkittävästi. Tämä tarjoaa EK arvion mukaan erinomaisia mahdollisuuksia myös suomalaisyrityksille. EK kannattaa myös kehyksen ehdotettua yksinkertaistamista ja joustavuuden lisäämistä sekä oikeusvaltioperiaatetta koskevan ehdollisuuden tiukentamista.

EK pitää valtioneuvoston E-selvityksessä (E 73/2025 vp) esitettyjä Suomen ensivaiheen kantoja yleisesti toimivana lähtökohtana rahoituskehysneuvotteluihin.

Käynnistyneiden MFF-neuvottelujen osalta EK pitää keskeisenä varmistaa, että tulevien vuosien EU-rahoitus kohdennetaan vaikuttavasti talouden kasvukäänteen aikaansaamiseksi. Kilpailukykyrahaston vaikuttavuudessa ratkaisee eteenkin se, millä perustein rahoitusta myönnetään. Neuvotteluissa onkin olennaista varmistaa EU:n kilpailukykyrahoituksen vahva osuus, ja että rahoitus kohdennetaan avoimen kilpailun ja hankkeiden paremmuuden perusteella. Lisäksi on tärkeää, että kasvunäkökulma huomioidaan myös tulevissa kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa. Suomen saavutettavuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden turvaaminen myös keskeistä. Kuten myös Ukrainan vahvan tuen jatkuminen ja riittävät välineet jälleenrakennusta tukevien investointien vivuttamiseen.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Yksityiskohtaiset huomiot

Kilpailukykyrahasto

Kasvun käänteen aikaansaaminen, puhtaan siirtymän toteuttaminen kilpailukykyä edistävällä tavalla sekä teknologiakyvykkyyden ja turvallisuuden vahvistaminen edellyttävät EU:lta mittavaa määrää investointeja tulevina vuosina. Siksi myös EU:n tulevan rahoituskehyksen on tarjottava tukea ja kannustimia strategisten investointien edistämiseen. Ehdotettu uusi kilpailukykyrahasto olisi erinomainen vastaus EK:n peräänkuuluttamalle EU-investointikapasiteetille. Rahaston painopisteet (rahoitusikkunet) ovat keskeisiä Euroopan strategisen kilpailukyvyn ja kasvun kannalta ja ne kohdistuvat juuri niille aloille, joissa Suomella on merkittäviä vahvuuksia. Myös tutkimuksen Horisontti Eurooppa ohjelman rahoituksen kaksinkertaistaminen, avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun (excellence) perustuvat kriteerit ja kaupallisten innovaatioiden tuen vahvistaminen ovat kasvun kannalta keskeistä. EK pitää keskeisenä, että EU-rahoituksen edistäisi T&K-tulosten ja kyvykkyyksien siirtymistä kaupallistetuiksi tuotteiksi.

EK pitää positiivisena, että kilpailukykyrahastossa tuotaisiin yhteen investointien rahoitus koko elinkaaren osalta. Positiivista on myös rahastolle ehdotettu monipuolinen rahoitusvälineistö, kuten erityisesti InvestEU -takausmuotoinen rahoitus. Rahastoehdotukseen sisältyy myös ns. EU:n teknologia-alan edelläkävijät -malli, jota EK pitää erinomaisena, sillä tästä yhteistyöhankemallista on Suomessa hyviä kokemuksia (ns. veturihankkeet). Tämä mahdollistaisi resurssien tehokkaamman käytön sekä innovaatioiden nopeamman kehittämisen myös tiiviissä yhteistyössä pk-yrityskentän kanssa. Lisäksi EK tukee komission ehdottamaa rahoituksen virtaviivaisempaa toimeenpanoa ja hakijoiden ns. yhden luukun mallia.

Kilpailukykyrahaston osalta on kuitenkin olennaista varmistaa, että rahoitus kohdennetaan avoimen kilpailun ja hankkeiden paremmuuden perusteella. Tämä tulisi kirjata rahaston pääsäännöksi, vaikka tunnistetaan, että rahastosta rahoitettaisiinkin hyvinkin erityyppisiä toimia eri sektoreilla. Samoin on tärkeää varmistaa rahoituksen saatavuus uusille toimijoille, innovatiivisille startupeille, pk-yrityksille ja kasvuyrityksille.

Lisäksi EU-rahoituksen osalta EK korostaa yleisesti sisämarkkinoilla tasapuolisia kilpailun edellytyksiä (’level playing field’). EK toistaa tässä yhteydessä huolensa EU:n valtiontukipoikkeusten luomasta kilpailuvääristymästä.

Osaaminen

Osaaminen on avainasemassa Euroopan kilpailukyvyn ja teknologisen suvereniteetin edistämisessä. Samaan aikaan on pula osaajista ja oikeanlaisesta osaamisesta Euroopassa. EK pitää esitettyä Erasmus+ ohjelmaa kannatettavana ja korostaa myös mm. Horisontti Eurooppa-ohjelman pilarin 1 osaamista tukevia toimia.

Suomen saavutettavuus ja sotilaallinen liikkuvuus
Muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa on tärkeää turvata Suomen saavutettavuus useasta eri näkökulmasta. Toimivat ja hyväkuntoiset liikenne-, energia- ja tietoverkot tukevat eri alueiden saavutettavuutta ja takaavat sisämarkkinoiden toiminnan. Ne ovat myös edellytys investointien houkuttelemiselle Suomeen. Sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmasta olennaista on huomioida itäisen raja-alueen strateginen merkitys koko Euroopan turvallisuudelle. Siksi EK katsoo, että komission Verkkojen Eurooppa –ohjelmalle (CEF) esitetty lisärahoitus liikenneinfraan ja sotilaalliseen liikkuvuuteen on Suomen kannalta erinomainen asia.

Sotilaallisen liikkuvuuden investointien strategisen merkityksen tulisi heijastua EU-rahoitusosuudessa. EK esittääkin, että Suomi tavoittelisi MFF-neuvotteluissa sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden rahoitusosuuden nostamista 50 %:sta 75 %:iin.

Lisäksi EK peräänkuuluttaa rohkeutta priorisoida: Suomen tulisi tavoitella rahoitusta merkittäville länsiyhteyksiä ja huoltovarmuutta vahvistaville toimille kuten eurooppalaista raideleveyttä rakentavalle Rail Nordica -hankkeelle. EU:lle ja Suomelle tärkeät yhteydet sijaitsevat ydinverkkoväylillä Helsinki-Tornio ja Turku-Hamina-Kotka/Lappeenranta. Kansainvälisen saavutettavuuden näkökulmasta on kiirehdittävä kansallista pohjatyötä Itämeren uusien kiinteiden silta/tunnelivaihtoehtojen selvittämiseksi (Tukholma, Vaasa tai Tallinna).

Myös maiden välisten energiayhteyksien kehittäminen on keskeistä Euroopan kilpailukyvyn ja turvallisuuden kannalta. EU:n verkkojen rahoitusta tulisi suunnata rajat ylittäviin strategisiin energiainfrastruktuuriprojekteihin ja siirtokapasiteetin vahvistamiseen. Lisäksi on tärkeää varmistaa kansainvälisten, erityisesti merenalaisten, tietoliikenne- ja energiansiirtoyhteyksien käytettävyys panostamalla yhdessä niiden suojaamiseen ja korjauskyvykkyyteen.

Ukrainan tukeminen
EK pitää erittäin tärkeää, että komission esityksen mukaisesti tuki Ukrainalle jatkuu vahvana. Osana tulevaa rahoituskehystä on varmistettava myös pitkäaikainen rahoitusjärjestely Ukrainan jälleenrakentamista ja tulevaan EU-jäsenyyteen valmistautumista varten.

EK katsoo, että rahoitus tulisi kohdentaa olemassa olevan Ukraine Investment Frameworkin (UIF) kaltaiseen investointiohjelmaan, jossa pääpaino on takaus- ja lainamuotoisessa rahoituksessa, jolla mahdollistettaisiin mahdollisimman suuret kokonaisinvestoinnit Ukrainassa. Kansainvälisten kehityspankkien ja kansallisten kehitysrahoituslaitosten lisäksi myös vientiluottolaitosten, kuten Finnveran, tulisi toimia yllä mainitun investointirahoituksen kanavina. Tämä nopeuttaisi jälleenrakennusta ja varmistaisi eurooppalaisten yritysten osallistumisen hankkeisiin. Ukrainan jälleenrakennuksen ja myös sen suomalaisyrityksille tarjoamien mahdollisuuksien kirittämiseksi kannustamme komissiota laatimaan viipymättä eurooppalaiseen ratkaisutarjoamaan pohjautuvan Ukrainan jälleenrakennussuunnitelman, joka olisi toiminnassa jo ennen tulevaa rahoituskehyskautta.

EU
Joanna Tikkanen

23.9.2025

Rahoitus ja uudet omat varat
Ottaen huomioon tarpeet Ukrainan tukemiseen, puolustusteollisuuden vahvistamiseen ja puhtaan siirtymän edistämiseen, EK pitää perusteltuna varautua siihen, että EU:n rahoituskehyksen koko kasvaa nykykehykseen nähden. EK katsoo, että lisärahoitustarve olisi katettava ensisijaisesti eri menoaloja uudelleenkohdentamalla, kehittämällä EU:n omia varoja tai lisäämällä jäsenmaiden maksuosuuksia EU:n budjettiin. Lainaan perustuvia tukivälineitä tulisi käyttää vain viimesijaisena keinona.

Mikäli uusia omia varoja otettaisiin käyttöön, tulisi niiden edistää EU:n strategisten tavoitteiden saavuttamista ja tuottaa aitoa eurooppalaista lisäarvoa. Niiden ei tule vaikuttaa kielteisesti Euroopan globaaliin kilpailukykyyn tai Suomen suhteelliseen kilpailuasemaan. Näistä lähtökohdista EK katsoo, että ehdotettu uusi yritysmaksu (CORE) olisi kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta kielteinen toimi ja väärä signaali yritysten suuntaan, joihin kohdistuvaa sääntelytaakkaa on pikemminkin tarpeen keventää. Päästökaupan huutokauppatulojen tulokertymällä on puolestaan keskeinen merkitys ilmastoa ja puhdasta siirtymää koskeville kansallisille toimille. Tästä syystä komission esitys ETS1 -omaksi varaksi edellyttää vielä kriittistä tarkastelua.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Joanna Tikkanen
Johtava asiantuntija